

in gesprek met annesas appel

door christine van den bergh

Het werk van Annesas Appel past binnen een kunststroming die de afgelopen tien jaar sterk in opkomst lijkt te zijn. De kunstenaars die onderdeel uitmaken van deze stroming maken presentaties die bestaan uit alledaagse objecten die op een eigen manier worden geordend en gearchiveerd; de objecten worden uit hun context gehaald en in een nieuw systeem geplaatst met een andere hiërarchie. Deze kunstenaars onderzoeken, experimenteren en bevragen bestaande betekenissen. Ze onderzoeken hoe de omgeving wordt ervaren en vanuit welk perspectief er wordt gekeken.

Annesas Appel [Amsterdam, 1978] heb ik leren kennen in 2007 via Johan Deumens. Haar methodiek intrigeerde mij. In Appels werk gaat het over de beleving van de wereld om ons heen. Met een poëtisch uitgangspunt als 'het onmeetbare meten', zoekt en analyseert zij de principes en structuren die schuilgaan achter de dingen die mensen in hun omgeving tegenkomen. Ze probeert de wereld om ons heen in kaart te brengen door een artistieke strategie van archivering, inventarisatie en mapping. Zo onderzoekt ze een nieuwe manier van kijken, die gericht is op het verwonderen en verbazen, zonder te oordelen. Die aandacht en wat daar uitkomt is altijd spannend.

In haar tentoonstelling *Metamorphosis* in BRADWOLFF PROJECTS toont Appel werken die de uitkomst zijn van een creatief proces, waarbij ze een getallenreeks heeft herleid tot een logisch systeem en vervolgens heeft vertaald naar beeld en geluid. Het is een totaalinstallatie, die de toeschouwer uitdaagt te ervaren en de gedachten de vrije loop te laten.

CvdB Je richt je op de waarneming van dagelijkse dingen in je directe omgeving, zoals gebruiksvoorwerpen, landkaarten, een laptop, een kast met boeken, kleding. Welke fundamentele vragen stel je je over de rol van deze objecten in relatie tot de mentale belevingswereld?

AA Ik reageer heel visueel op de dingen om me heen. Ik observeer, volg de vorm en analyseer het visuele van het gekozen object en probeer dat vervolgens vanuit een andere invalshoek te benaderen. De wereld waarin we leven is er een van overvloed, waardoor we ook met spullen vaak onaandachtig omgaan. Daarom probeer ik in mijn werk juist te focussen op iets om helemaal op te kunnen gaan in dat ene ding. Het project notebook is een goed voorbeeld van hoe een object zelf een hele wereld op zich kan worden. Door de laptop eerst te ontleden en alle onderdelen los van elkaar te zien en te tekenen, komt hij los van zijn functie en ligt de focus op de abstractie van de vormen.

CvdB Waar komt je fascinatie vandaan om dagelijkse objecten in je directe omgeving te ontmantelen en te herordenen volgens zelf ontdekte en bedachte systemen?

AA Ik ben een beetje een huismus en vind de wereld vrij overweldigend. Dingen die letterlijk dicht bij me staan, wekken mijn interesse op en door me te concentreren op een object kan ik de rest van de wereld even loslaten. Dan word ik helemaal in dat onderwerp gezogen en ga op een soort visuele ontdekkingsreis.

CvdB Je hebt je werkwijze zelf ooit ontleden genoemd, een zinnelijke wijze van analyseren. Kan je hier iets meer over vertellen?

AA Omdat mijn computer mijn instrument is voor het visueel maken van mijn concepten, vind ik het prettig om daarnaast de objecten die ik onderzoek of maak door mijn handen te laten gaan, ze echt aan te raken. Mijn werkwijze begint met zo'n fysieke analyse. Ik kantel, open, tast af en demonteer. Voorwerpen worden losgemaakt en gescheiden van wat hun betekenis geeft. Door die werkwijze wordt duidelijk dat dingen in hun geabstraheerde vorm visuele gelijkenissen oproepen op zowel micro- als macroniveau, zoals de abstractie van de structuren van printplaten van een laptop me doet denken aan een stedenbouwkundig ontwerp of het Arabisch schrift. Dan realiseer ik me dat het allemaal constructies zijn.

Al mijn werken zijn zeer arbeidsintensief. Dat heeft met de intensiteit van mijn analyse te maken, maar ook met het minutieuze monnikenwerk van de uitvoering. Elk detail heeft mijn aandacht. Als ik werk aan boeken besteed ik veel tijd aan de keuze van het papier en de manier van binden, omdat elk element telt en invloed heeft op het totaal van een project. Als er één vel zou missen, is het werk niet meer compleet.

CvdB Lijkt dat op de radicale werkwijze van de Duitse conceptuele kunstenaar Hanne Darboven [1941- 2009], die in haar werk de chaos probeert te bezweren met haar systematische tekeningen?

AA Absoluut. Discipline is heel belangrijk in mijn werk omdat het onderwerp vaak zo allesomvattend is. Bij het project 'View on the World Map' werk ik een bepaald systeem uit op alle landen. Na de eerste twintig landen gedaan te hebben werd de herhaling wel voelbaar voor mij. Dan is het een kwestie van consequent doorgaan en eindeloos dezelfde handeling herhalen. Voor mij werkt het pas als het systeem compleet is. Waar leg je anders de grens? Waarom zou het ene land wel mogen en het andere niet? Het werken vanuit een strak systeem geeft duidelijkheid en overzicht: er bestaat geen twijfel over welke handeling je moet uitvoeren. Het komen tot het juiste, passende systeem is het uitdagendste van het onderzoek. Ik blijf kleine aanpassingen doen, tot ik bij het juiste systeem ben aanbeland. Het systeem moet logisch voortkomen uit de informatie die de objecten in zich hebben. Het oorspronkelijke idee laat nog veel mogelijkheden open, maar gaandeweg vallen er steeds meer opties weg en word je blik gefocust. Bij het maken van het systeem heb ik nog een bepaalde vrijheid, maar daarna houd ik me aan de voorschriften van het systeem. Deze manier van werken brengt een meditatieve handeling met zich mee die rust creëert.

CvdB Waarom neem je voor je project 'Metamorphosis' voor BRADWOLFF PROJECTS dit keer bestaande abstracte entiteiten als uitgangspunt, namelijk de getallenreeks 0 t/m 9? Welke invloed heeft deze stap op je werkwijze?

AA De benadering en analyse verschillen niet veel van mijn manier van werken wanneer concrete objecten het uitgangspunt zijn. Maar omdat de abstracte entiteiten vrijwel los staan van visuele beelden, geeft het me veel meer vrijheid om op het visuele vlak tot een vorm te komen. Bij 'Metamorphosis' is er meer ruimte doordat ik zelf de kaders maak. Daardoor werk ik intuïtiever en zijn mijn gedachten vrijer. Ik heb het gevoel dat het werk steeds meer op zichzelf komt te staan.

CvdB In jouw generatie zijn er meer kunstenaars bezig met een vergelijkbaar onderzoek. Wat zegt dit volgens jou over het tijdsbeeld?

AA Mijn generatie groeit op in een periode waarin de computer en in het verlengde daarvan het internet gemeengoed zijn geworden. Dat betekent voor mij dat oude vormen van ordening niet zonder meer bruikbaar zijn. Door de computer is alles gelijk en wordt informatie anders geordend. Hierdoor ontstaan er ook andere verbindingen. Vanuit een visuele analyse van onderwerpen komen ik en mijn tijdgenoten op ordeningen die in hun originele context niets meer met elkaar te maken hadden. Voor mij is deze werkwijze een manier om grip te krijgen op de werkelijkheid.